

TÓTH ÁGNES

Mámika

Caplatok a latyakban Mámi után, míg utol nem érem. Belekapaszkodom a kabátujján lévő mély szakadásba, és felnézek rá. Csak az orra látszik ki a kendőből. Rongy hátán rongy. A lába is vastagon be van tekerve, és spárgával megkötözve. Nagyon szenved vele, mert húsz évig a kőművesek mellett dolgozott, még injekciót is kap minden héten. Szidja is a munkaadóját az öregasszony, mert csak tíz évet írt be neki a munkakönyvébe, így aztán olyan kevés a nyugdíja, hogy ingyen kaja jár neki. A szociális konyhára baktatok vele mindennap, kivéve a szombatvasárnapot, mert akkor nem főznek a szakácsnék.

Mámi nagyon jó asszony, mindig ad nekem valami érdekes dolgot. Furcsa formájú fafaragványokat, amelyek olyan barnák, mint az ő képe. Amikor még élt az embere, akkor faricskálta neki ajándékba. A múltkor nekem adta az örege egyik türkizkék mandzsettagombját is. Kérdeztem is, hogy félkarú volt-e a bácsi. De kinevetett. Persze, hogy nem, csak a gomb párja odaveszett. Szóval segíték neki hazafelé vinni az ételhordót, hiszen a néni magát is alig bírja vonszolni, más meg úgysem segít neki, mert nagyon utálják az udvarban a köpködése miatt. De én nem törődöm vele. Már én is jó nagyokat tudok pöknölni, és igen messzire, bár azt mondják, lányoknak nem illik.

– Hoztad-é a tegnapi újságot, Csipcsirip?
– károg rám izgatottan, majd amikor a kezébe nyomom a lapot, megnyugszik.

Lassan mászunk fel a lépcsőkön. Konyhaszag úszik a levegőben. Paprikás krumpli illata, nem vitás. Talán még hús is van benne. Összefut a nyál a számban. A kopár termet rongyokba burkolt öregek tarkítják.

– Én vagyok lefényképezve az újságban!
– kiabálja Mámi, és hadonászik a széthulló lapokkal, míg a többiek fel nem kapják a fejüket. – Jó vótam, mi? Pont, mikor zabálok! – Azzal már le is zuttyan a barna kendős mellé.

Nézem őket. A szemük! A fogatlan ajkuk! A ráncaik! A rongyaik! A reszkető kezük. A kapzsiságuk! Ahogy figyelik egymás tányérját. Az én Mámimnak két kisebb szelet hús

jutott, a kalaposnak egy nagy szelet. Súlyra egyformának tűnnek, a fejedős mégis becsapottnak érzi magát. Megrövidítették egy darab hússal. Kettévágja a sajátját a kanál élével. Méricskéli, összehasonlítja. Most éppen akkora, mint a Mamié. Megnyugszik. Fúj, csámcsog, körülvizslat, elkapja a szomszéd tányérján hagyott maradékot.

Lógotom a lábamat és báméskodom. Az ablak mellett kitartó türelemmel üldögél az özvegy. Várja Miskát, egy nálam nagyobb fiút, mert az nagyon keveset eszik, és a maradékot neki szokta adni. Azt mindig hazaviszi.

Lilike külön ül, távol a többiektől, mintha tisztában lenne azzal, hogy származása miatt nem tartozik közéjük. Méltóságos, légi-es alkata elüt kopott környezetétől, a csámcsogva zabáló szakadt seregtől. Mintha olvasnák a szeméből. Most kilép magából, fiatalon, üdén, hófehér túllruhájában könnyű léptekkel körüllibegi a termet. Felugrik az asztalra, és táncol, átröppeni a tányérokat, piruettezik, sasszézik, miközben a többiek ügyet sem vetnek rá. Azért ő mindenki felé meghajol, úgy, ahogy illik, ahogy tanították. Még lejtene egy-két lépést, de valaki durván rákiabál: „Menjen a fenébe, maga vén kecske, mert belelép a levesembe!” – Ó, bocsánat, pardon monsieur, pardon madame! –, és lúdbőrözve, megalázva ugrik le az asztalról. Még egyszer meghajol, aztán gyorsan visszabújik a padon kuporgó, ember formájú, kopott kabátba, bakancsba. Fejére teszi örült zöld szőrsapkáját, és bizonytalanul körülnéz. Kicsit megretten a tekintetemtől. Nem érti, hova lett a csillár, a damasztal leterített asztal, az ezüst evőeszközök, a porcelántálak, az estélyi ruhába öltözött hölgyek és urak, akiknek az előbb táncolt, és akik megtapsolták. Elszörnyed. Kapkodja madárfejét. Lassan ráébred a valóságra, és elpityeredik. Feláll, lapos szatyrát magához öleli, és tétován indul a kijárat felé.

– Dilis szegény – mormolják kórusban rongyosék, és tele szájjal röhögnek.

(folytatás a következő oldalon)

Mámika

(folytatás az előző oldalról)

➤ Nagyon mérges vagyok. Fel is állok, elveszem a kalapostól a kenyérdarabot, amit az előbb elcsórt a szomszéd tányérja mellől, és Lilike után szaladok.

– Madame – szólok tisztelettel –, vissza-szereztem a diadémját.

Tartja a tenyerén, szemében öröm, majd bizonytalanság. Az orrához viszi, mintha meg akarná szagolni, vagy mintha rövidlátó lenne, és sipákolni kezd:

– De hiszen ez kenyér, kenyér, nem tehetem a fejemre!

– Akkor egye meg – mondom –, legalább nem lesz éhes.

Még látom, ahogy mohón beleharap, aztán máris rohanok vissza. Éppen idejében, mert a Mami ételhordójába már merik az ételt. Két napig ki kell hogy tartson. Közben Mami nyomakodik befelé az irodába. A főnöknőbe kapaszkodik:

– Adjon cigarettát! – követelözik.

A szóke nő szó nélkül kivesz öt szálat a Carpați csomagból, de Mami telhetetlen. Kikapja a csomagot a kezéből.

– Ezt adja, van magának elég! – rikácsolja természetes pimaszsággal.

Alig tudom kiráncigálni az irodából. Már kint vagyunk, amikor még hátraszól:

– Adjon egy tízest...

Haragszom rá, mert pimasz, nevetlen, és szégyent hoz rám. Ezért hagyom, hogy egyedül bukdácsoljon le a lépcsőn. Egy lóhosszal mögötte lépkedek, mintha nem is ismerném.

Erősen fúj a szél. Belekapaszkodik a rongyaiba. Magához szorítja tömött szatyrát.

NÉVJEGY

TÓTH ÁGNES (1946, Nagyvárad) újságíró, prózaíró, költő. 1990-től a Bihari Napló riportere, szerkesztője. 1994-től 2002-ig a Duna Televízió váradi tudósítója. Több gyermekvers- és prózakötete jelent meg, Csupabohócok című bohózatát 1995-ben mutatta be a váradi bábszínház. Legújabb kötete: Tündérálmom (gyermekversek, Holnap Kulturális Egyesület, RMDSZ és Partium Alapítvány, 2020). Fenti prózája részlet a Mámikák szűzmáriái c. kisregényéből (2009, Mákvirág kiadó).

Ma jó napja volt. Sok maradékot összeharcsolt, meg finom cigit. Hangosan motyog. Birkózik a széllel. Végigdöcög a Kis Samu utcán, és befordul a Cuza Vodára. Pár méter után megáll. Áll mozdulatlanul. Olyan, mint egy összehordott földkupac. Fekete pelyhekben kavargó a korom. Rátelepszik világos fejkendőjére. Mintha nagy, öreg katicabogár ülne a kupacon. Gyerekek szaladnak az utcán. Megállnak, és kórusban kiabálnak:

– Boszorkány, boszorkány!

Repülő kavics húz el a feje mellett. Felémelt botjával hadonászik, fenyegetőzik. A kölykök nyerítve röhögnek.

Ha megnövök, soha nem akarok szegény, beteg öregasszony lenni! Felemelek egy jókora követ, és a lurkók után küldöm.

Mami behúzza a nyakát, dohog, és jó nagyokat köp maga elé. Így vezeti le a feszültséget.

– Szomorú sorsra jutottam, amióta meghalt az uram – siránkozik. – Nincs, aki megvédjen. A múltkor is fejbe vertek egy nagy kővel, azóta báránybőr sapkát veszek a kendőm alá, nehogy betörjék a fejemet...

Kiköp. Hármat egymás után. Megfogom érdes és hideg ujjait.

– Szóval azért olyan nagy a feje – mondom. – Jó lenne, ha más is tudná, mert a köpködésen kívül még azt is magára fogták, hogy vízfejű.

– Törje ki őket a nyavalya – feleli, és köhögni kezd rémesen.

Elveszem az ételhordót tőle, mert kilötyög a leves. Végre belépünk az udvarba. Az ecetfa alatt kötélén lógnak kimosott ruhái.

– Tiszta vagyok én, nézd csak meg!

Nézem. Pepita férfizakó, sötétkék pulóver, alatta nagyrózsás nyári ruha. Felemel három réteg ruhát a térde felett. Tiszta még a flanel hálóinge is a ruhák halmaza alatt, és azt hiszem, csak az az egy nem rongyos. A konyhában a spór tetején mosatlan, arrébb lécek, deszkadarabok. Az egyetlen hokedlin veder, beáztatott ruhákkal.

– Finom, jó szagú szappannal mosok – dicsekszik –, és még kölnit is teszek a vízbe, azért nem vagyok büdös.

– Jól van – mondom –, legalább a jó szaga ellensúlyozza a nyomorát. – De jön a tél, mi lesz magával? Mert mi hamarosan másik vá-

B. MIHÁLY CSILLA

Eső után

Lassan kitáncol már a lomb közül
a napsugár, a sárga bőrrű fény,
meztlábás gyerek csapong, örül
a kert alatti rét kövér fűvén.

Szurokhajából szél köt új csomót,
repíti, rázza, bőszen lengeti,
rá visszaint a nád, a fűzbozót,
a szárba szökkent búza s tengeri.

Előkotor zsebéből száz csodát,
van ott kavics, rugó, parittyá, drót,
a zöld esőtócsára rábocsát
és útnak indít egy papírhajót.

A pillanat, mit érez legbelül,
megismételhetetlen, egyszeri,
a hangjuk messze siklik, csendesül,
s hogy közben felnőtt, észre sem veszi.

Tücsökzene

Tücsökcirpelő éjszakában
valami régi, szép magány van
elrejtve, mintha dolga volna,
letűnt időknék titka szólna.

Hallgatom egyre, űz a szándék,
ha egyszer én is dallá válnék,
vajon mi lenne rólam írva
szívekbe, égre, gyúrt papírra?

Elherdált, néma kertre leletek?
Lelkét e könnyű, nyári versnek
megérte az, ki járja földed,
ha majd a tél az ajtón zörget?

Hallgatom, s egyre inkább érzem,
hatalmas szárnyú, zengő éjben
magyar dalokra vár e század;
tücsökbarátom, játsszad, játsszad!

NÉVJEGY

B. MIHÁLY CSILLA (1977, Szatmárnémeti) a kolozsvári BBTE vallás–néprajz szakán végzett. Budapesten dolgozik tördelő-grafikusként és korrektorként, illetve szerkesztőként egy internetes irodalmi portálon. Versei nyomtatott folyóiratokban, antológiákban jelentek meg. 2016-ban a Magyar Művészeti Akadémia díjazottja lett.

rosba költözünk, apámat áthelyezték. Mit fog csinálni ezek között a lelketlen lakók között?

– Hát, ha megbetegszem, ezektől megehet a nyű, az biztos, rám sem fogják nyitni az ajtót.

Lerakom az ételhordót, és búcsúzom...

– Vigyázzon magára, és ígérje meg, hogy nem fog meghülyülni, mint Lilike. Hétfőn még utoljára elkísérem a szegénykonyhára.

Bölcsen bólogat, és hármat pök, aztán megígéri, hogy azért sem fog bedilizni, majd a komód felső fiókjából előkotor egy szentképet, megcsókolja, és áhítattal átnyújtja. Szépséges Szűz Mária van a ké-

pen, ölében a kis kövér Jézussal. Szelíden néznek rám.

Mámika, bár sajognak a lábai, kikísér, sőt barackot is ad. Persze csak a búbomra. Fene erős keze van. A kapuban még váltunk pár szót. Stráfkocsi gurul el mellettünk. Mosolyogva int felénk a kocsis:

– Szia, Csipcsirip!

– Ó, a Marci, hogy a Jóisten áldja meg minden pereputtyával együtt! – kiáltja Mámika.

– Ó segít engem. Pénzt ad, meg fát is télire. Azért élek én még. Meg azért, mert szeret a Jóisten, hogy áldja meg a kisasszonykát is, és áldja meg az Úrjézus meg a Szűz Mária...